

หลักสูตรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง
หลักสูตรวิชาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร จำนวน 9 ชั่วโมง
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

ความเป็นมา

ความเป็นมาสมุนไพรไทยได้รับการนำมาใช้ประโยชน์ทั้งในด้านอาหาร ยา เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพในครัวเรือน อย่างไรก็ตาม การนำสมุนไพรมาใช้ในรูปแบบ วัตถุดิบสดเพียงอย่างเดียวอาจมีข้อจำกัดด้านการเก็บรักษา การขนส่ง และการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้เกิดมูลค่าเพิ่ม สามารถยืดอายุการเก็บรักษา ตอบสนองความต้องการของตลาด และสร้างโอกาสแลสุขภาพและการบริโภคผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ได้รับความนิยมมากขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ หลักสูตรวิชาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร จำนวน 9 ชั่วโมง จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของสมุนไพร หลักการแปรรูป การเลือกใช้วัตถุดิบ การผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างถูกสุขลักษณะ ตลอดจนสามารถฝึกปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะอาชีพในการประกอบอาชีพ หรือสร้างรายได้เสริมให้แก่ประชาชนในชุมชน นอกจากนี้ หลักสูตรมีความหลากหลายทางชีวภาพและมีทรัพยากรสมุนไพรที่อุดมสมบูรณ์มาอย่างยาวนาน โดยสมุนไพรไทยได้รับการนำมาใช้ประโยชน์ทั้งในด้านอาหาร ยา เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพในครัวเรือน อย่างไรก็ตาม การนำสมุนไพรมาใช้ในรูปแบบวัตถุดิบสดเพียงอย่างเดียวอาจมีข้อจำกัดด้านการเก็บรักษา การขนส่ง และการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้เกิดมูลค่าเพิ่ม สามารถยืดอายุการเก็บรักษา ตอบสนองความต้องการของตลาด ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับความนิยมมากขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ หลักสูตรวิชาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร จำนวน 9 ชั่วโมง จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของสมุนไพร หลักการแปรรูป การเลือกใช้วัตถุดิบ การผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างถูกสุขลักษณะ ตลอดจนสามารถฝึกปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะอาชีพ การสร้างรายได้ และการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืน

หลักการของหลักสูตร

ประเทศไทยมีทรัพยากรสมุนไพรที่หลากหลายและมีภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน สมุนไพรสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งด้านสุขภาพ อาหาร และผลิตภัณฑ์เพื่อการอุปโภคบริโภค การแปรรูปสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ นอกจากจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุดิบในท้องถิ่นแล้ว ยังช่วยยืดอายุการเก็บรักษา สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน จากแนวโน้มการดูแลสุขภาพและความนิยมในการใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่เพิ่มขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการแปรรูปสมุนไพรอย่างถูกต้อง ปลอดภัย และได้มาตรฐาน สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ต่อยอดเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรและการนำสมุนไพรมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการเลือกวัตถุดิบ การเตรียมวัตถุดิบ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้อย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนได้

เป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป ผู้ว่างงาน ผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพ และผู้ที่สนใจการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร

ระยะเวลา

ภาคทฤษฎี 3 ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ 6 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสมุนไพรและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร	1. ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมายและความสำคัญของสมุนไพร 2. ผู้เรียนสามารถบอกประเภทและคุณสมบัติของสมุนไพร 3. อธิบายหลักการเลือกใช้วัตถุดิบและการเก็บรักษา	1. ความหมายและความสำคัญของสมุนไพร 2. ประเภทและคุณสมบัติของสมุนไพร 3. หลักการเลือกใช้วัตถุดิบและการเก็บรักษา	1. วิทยากรให้ความรู้เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสมุนไพรและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร	1 ชม.	-
2	การเตรียมวัตถุดิบและบรรจุภัณฑ์ในการผลิต	1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่องการทำ ความสะอาดและการเตรียมวัตถุดิบ 2. อธิบายหลักสุขาภิบาลและความปลอดภัยในการผลิต 3. ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการเลือกอุปกรณ์และบรรจุภัณฑ์	1. ความรู้เรื่อง การทำความสะอาดและการเตรียมวัตถุดิบ 2. หลักสุขาภิบาลและความปลอดภัยในการผลิต 3. การเลือกอุปกรณ์และบรรจุภัณฑ์	1. วิทยากรบรรยายให้ความรู้ เรื่องการทำความสะอาดและการเตรียมวัตถุดิบ 2. หลักสุขาภิบาลและความปลอดภัยในการผลิต 3. การเลือกอุปกรณ์และบรรจุภัณฑ์	2 ชม.	-

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
3	ฝึกปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร	1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร เช่น ยาหม่องสูตรเย็น ยาหม่องสูตรร้อน และพาล์อรรมากลิ้น ตะไคร้หอม 2. ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและสามารถและปฏิบัติการบรรจุและการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์	1. การผลิตผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร เช่น ยาหม่องสูตรเย็น ยาหม่องสูตรร้อน และพาล์อรรมากลิ้น ตะไคร้หอม 2. การบรรจุและการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์	1. วิทยากรบรรยายให้ความรู้ทางทฤษฎี และสาธิตพร้อมกับฝึกปฏิบัติให้กับผู้เรียน	-	5 ชม.
4	การคำนวณต้นทุนและการตลาดเบื้องต้น	1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดคำนวณต้นทุนการผลิต 2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถกำหนดราคาและช่องทางการจำหน่าย	1. การคำนวณต้นทุนการผลิต 2. การกำหนดราคาและช่องทางการจำหน่าย	1. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับช่องทางการจัดการตลาด	-	1 ชม.

สื่อการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการเรียน ใบความรู้ แผ่นพับ
- วัตถุดิบสมุนไพร
- อุปกรณ์การแปรรูป
- สื่อออนไลน์และตัวอย่างผลิตภัณฑ์จริง

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินความรู้จากการตอบคำถามและการมีส่วนร่วมในการเรียน
2. ประเมินทักษะจากการฝึกปฏิบัติจริง
3. ประเมินผลงานผลิตภัณฑ์ที่ผู้เรียนจัดทำ

การจบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการ ประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
3. มีชิ้นงาน/ผลงาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและคุณภาพ

ลงชื่อ.....ผู้เขียนหลักสูตร
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบหลักสูตร
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้อำนวยการหลักสูตร
(.....)

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ.....